

EL CAVALL VERD

Joaquín Borrell

Traducció:
Gemma Avellan i Bisbal

Edicions del Bullent

*A Carmina,
virtual coautora d'aquest llibre*

*1a edició: novembre de 2001
2a edició, 3a reimpressió, maig de 2025*

© 2001 Joaquín Borrell
Coberta: Elga Fernández Lamas
Caplletres de Miquel Mollà
Traducció de Gemma Avellan i Bisbal

© 2001 Edicions del Bullent
De la Taronja, 16 - 46210 Picanya ☎ 96 159 08 83
Disseny de la col·lecció: Miquel Mollà

Assessorament lingüístic: Àlvar Banyó, Joan Perujo
Impressió: Ulzama

ISBN: 978-84-9904-300-5
Dipòsit legal: V-2224-2025

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, comprenent-hi la reprografia i el tractament informàtic, o la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec sense l'autorització escrita de l'editor resten rigorosament prohibides i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

INTRODUCCIÓ

questa història va començar una vesprada calorosa de l'estiu de 1981, mentre passejava sense direcció per la Casbah d'Orà. En un pati blanc adornat per geranis, una vella arrugada cantussejava a la seua néta, que sostenia al braç. La tonada era agradable, a l'estil psalmodiat de la música mora, i convidava a quedar-se a escoltar-la. De sobte tres síl·labes contundents trencaren la suavitat idiomàtica: *Petracos*, clarament intel·ligible enmig de la lletra indesxifrable.

Em va intrigar la coincidència fonètica amb el pla del mateix nom, que es troba a l'interior de la comarca de la Marina. Després d'un breu regateig, la dona va acceptar repetir la lletra de la tonada davant d'un amic intèrpret. La traducció n'és aquesta:

Vaig nàixer a una terra de sol i mar vestida,
plaent entre muntanyes d'agresta soledat,

llampant de verds joiosos, clapada de cireres;
que Al·là defense sempre Laguar, la meua vall.
Els ossos del meu poble en blanca pols hi resten
confosos amb les penyes per a l'eternitat.
Petracos, pla de llàgrimes, que encara als teus baladres
pintats dus els reflexos de dolls de tanta sang;
amb fresca i roja saba nodreixes a l'entranya
llavors endormiscades que mai no moriran.
Laguar, paraula dolça, gravada als nostres llavis
com una torxa viva dreçada dellà el mar,
encesa a la memòria d'aquells que mort trobaren
per un cavall de somni, tot verd, que no arribà.

L'àvia ignorava el significat d'aquells versos. Els havia après dels seus pares, i aquests dels seus i així successivament fins a arribar al primer rapsode foragitat de les terres valencianes... L'intèrpret no va donar importància a una mostra molt minsa de la riquesa musical d'aquelles terres i la va oblidar de seguida. Jo no, perquè aquella cançó, emergida d'un lloc tan insospitat, venia a retraure'ns als valencians la manera en què hem oblidat un dels nostres moments històrics més importants: la tragèdia dels moriscos de la Marina.

I

es fustes velles del pont cruixien sota el pes del cavall i descobrien entre les escletxes l'aigua fosca del riu Racons. Quan va arribar a la ribera contrària, el cavall es va detenir i el genet va aspirar profundament l'aire blau del matí. Vint anys després de la partida, Martí Vallalta tornava a la seua Marina natal.

La va deixar de petit, amb un record llunyà d'unes quantes imatges. Nascut a l'ombra de l'etern penyal d'Ifac, Martí era el quart fill de Baptista Vallalta, un de tants pescadors calpins, de vela hàbil i espasa ràpida, caçadors de peixos i de pirates des dels temps més primerencs de la reconquesta.

Martí va passar els seus primers anys al costat de la mar, una mar habitualment amistosa que en massa ocasions, sense avís previ, canviava la laca verdosa per una capa de color gris coronada d'escuma, que exigia víctimes humanes per a la seua gana.